

Vlastimil Nečas: *Koncept nastolování agendy v kontextu českých mediálních studií*

Posudek k obhajobě disertační práce

Vlastimil Nečas předložil k obhajobě disertační práci teoretické povahy, jejímž tématem je výzkum nastolování agendy, a to zejména se zřetelem k českému badatelskému kontextu. Obsah práce je kromě úvodní a závěrečné kapitoly rozčleněn na část teoretickou, výzkumnou a přílohy.

Teoretická část je věnována problematice politické komunikace, historii zkoumání masových médií, a především samotnému konceptu nastolování agendy. Zvláštní pozornost je soustředěna na teorii účinků médií a zejména na diachronní a synchronní analýzu. Autor se specificky zaměřuje na tematiku synchronního přístupu a na typologie výzkumů, s nimiž se lze v dané oblasti setkat. Jedná se konkrétně o klasifikace podle typu analýzy, stupně analýzy (analýza prvního stupně, druhého stupně, kritika konceptu rámcování, intermediální nastolování agendy), cílů zkoumání, dominantní agendy (mediální agenda, veřejná agenda, politická agenda), a také podle analytických perspektiv. Není opomenuto ani téma síťových médií a kritického přístupu. Finální partie teoretického bloku jsou tvořeny hlavními závěry a vymezením výzkumného problému.

Výzkumná část obsahuje pasáže charakterizující metodologii a subkapitoly věnované prezentaci získaných poznatků. Metodologický charakter má oddíl označený jako „Ukotvení výzkumu“, v jehož rámci jsou vymezeny hlavní výzkumné cíle, oblasti, metodologie a výběr analyzovaného souboru. Kapitola s názvem „Analýza a interpretace výsledků“ je orientována na tři výzkumné oblasti. První z nich sleduje teoretické ukotvení českého zkoumání nastolování agendy, druhou představují analytické postupy a inspirace, které jsou v domácím kontextu uplatňovány. V rámci této druhé oblasti je pojednána tematika komparativních studií, kvalitativních studií, analýzy mediálních agend a analýzy mediálních vlivů. Třetí výzkumná oblast má za téma oborové ukotvení sledovaného typu bádání. Následně pak autor provádí shrnutí poznatků výzkumné části, a poté přistupuje k formulaci celkových závěrů.

Celkově je nutné Vlastimilu Nečasovi přiznat, že v předložené disertační práci přesvědčivě dokázal, že patří v českém prostředí k největším znalcům sledované problematiky. K otázkám nastolování agendy se vyslovuje s odbornou erudicí, velmi širokým přehledem a obeznameností s domácí i zahraniční literaturou. Sestavení práce bylo

nepochybně spojeno s velkým pracovním nasazením. Interpretace literárních pramenů obsažené v disertační práci jsou korektní a na adekvátní odborné úrovni. Autor je navíc schopen tlumočit jednotlivé aspekty sledované problematiky kvalitním a srozumitelným jazykem. Posuzovaný text se celkově vyznačuje erudicí a akribií a jeho autor v něm přesvědčivě demonstuje šíři a hloubku svých znalostí. Přes tyto vcelku pozitivní charakteristiky mám k posuzované práci i některé výhrady.

Jako problematické se mi jeví členění celého textu na část teoretickou a výzkumnou. Autorovi bych velmi doporučoval, aby (v případě, že by disertace měla být publikována), tyto části pojmenoval úplně jinak, a to jednoduše proto, že obě jsou v zásadě teoretické, a to přesto, že druhá (tzv. výzkumná) část je uvedena pasážemi, v nichž se hovoří o metodologii. Mluvit v jednom případě o teorii a v druhém případě o výzkumu, je po mém soudu zavádějící, neboť první a druhá část se způsobem svého zpracování v principu neliší. Navíc musím konstatovat, že jako přehlednější, systematictější a analytičtější se mi jeví spíše první, teoretický oddíl disertace, než druhý výzkumný, který by takovým měl být podle svého metodologického vymezení (str. 87-88).

Autor se v metodologických pasážích (4.3) hlásí k metodě systematického přehledu. I když nevím, jak mají vypadat standardy pro aplikaci této metody, dovolím si tvrdit, že to, co je prezentováno na str. 92-121 moc přehledné a systematické není. A není to většinou ani analýza (která je slibována na str. 85), nýbrž spíše jen jakási teoretická deskripce. Pokud měla být cílem práce „meta-analýza“ přístupů uplatňovaných v českém badatelském prostředí, pak jsem nucen konstatovat, že závěry této analýzy, obsažené ve shrnutích 5,1.2; 5,2.4 a 5.3.1, jsou dosti „chudé“ a málo objevné.

Další připomínky se týkají ještě některých konkrétních textových partií:

- Myslím, že by bylo vhodné někde v části I vysvětlit vztahy mezi pojmy nastolování agendy, propaganda a public relations.
- V případě části 4.4 bych spíše hovořil o skladbě nebo struktuře zkoumaného souboru prací, než o „výběru“ (který ve skutečnosti žádným výběrem nebyl).
- Rozčlenění tří výzkumných oblastí (1. teoretická ukotvení, 2. analytické postupy, 3. oborová ukotvení) je značně formální, a neopírá se o žádnou zajímavou výzkumnou otázku nebo hypotézu, která by byla vyvozena z předchozí teoretické části práce.

- Je škoda, že autor tematicky nerozčlenil část 5.1 a 5.3 podobným způsobem, jakým je rozčleněna část 5.2. V důsledku toho je zejména část 5.1 (str. 92-121) velmi nepřehledná a vyvolává dojem, že v ní jsou bez jakékoli interpretační koncepce (a bez mezer) poslepovány výpisky ze studované četby. Jestliže by měla být práce v budoucnu publikována, velmi bych se přimlouval za přepracování (resp. jistou restrukturalizaci) částí 5.1 a 5.3.

K disertační práci Vlastimila Nečase mám, jak vidno, určité výhrady. Pokud však tento text způsobem svého zpracování odpovídá standardům, které jsou vyžadovány na oboru mediálních studií a žurnalistiky, nebudu mít námitek proti tomu, aby byl jejímu autorovi přiznán v případě úspěšné obhajoby titul Ph.D.

Praha 28. 5. 2013

doc. PhDr. Jiří Šubrt, CSc.

